

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra etiky, psychologie a charitativní práce

Bakalářská práce

VOLNOČASOVÉ AKTIVITY JAKO PREVENCE SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ

Vedoucí práce: Mgr. Lucie Maliňáková
Autor práce: Andrea Kudrličková
Studijní obor: Sociální a charitativní práce
Ročník: Třetí

2015

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů odborné literatury, které jsou uvedeny v seznamu použité literatury a ve spolupráci s mým vedoucím práce Mgr. Lucií Maliňákovou.

Prohlašuji, že v souladu s §47sb zákona č. 111/1988 Sb. V platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby stejnou elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č.111/1988 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu výsledku a obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátu.

V Českých Budějovicích dne 26. 3. 2015

Děkuji především vedoucí bakalářské práce Mgr. Lucii Maliňákové za cenné rady, připomínky, metodické vedení práce, podporu, inspiraci, toleranci a především lidský přístup.

Obsah

Úvod.....	6
První část.....	7
1 Volný čas.....	7
1.1 Různé pohledy na volný čas.....	7
1.1.1 Z ekonomického hlediska	8
1.1.2 Z hlediska sociologického a sociálně psychologického.....	8
1.1.3 Z hlediska zdravotně - hygienického	8
1.1.4 Z hlediska pedagogického a psychologického.....	8
1.1.5 Z politického hlediska.....	9
1.2 Vývoj volného času.....	9
1.3 Volný čas a životní styl.....	9
1.4 Zájmové činnosti tělovýchovného a sportovního zaměření.....	10
1.5 Funkce zájmových činností v životě dítěte.....	10
1.6 Organizační formy zájmových činností	12
1.6.1 Další rozdělení volnočasových aktivit	12
2 Sociálně patologické jevy	13
2.1 Definice pojmu.....	13
2.2 Prevence sociálně patologických jevům	14
2.3 Určitý výčet sociálně patologických jevů	15
2.3.1 Šikana	15
2.3.2 Agrese	16
2.3.3 Závislosti na počítačových hrách.....	17
2.3.4 Závislost na mobilních telefonech	17
2.3.5 Záškoláctví.....	18
2.3.6 Nikotinismus	20
2.4 Sociální deviace	20
2.4.1 Maladaptace	21
2.4.2 Norma, Normalita	21
2.5 Sociální role, sociální kontrola.....	23
2.5.1 Rodičovský dohled.....	24
Druhá část	25
3 Výzkumný projekt.....	25
3.1 Cíl výzkumného projektu a výzkumné otázky.....	25
3.1.1 Cíl výzkumu.....	25
3.1.2 Metodika	25
3.1.3 Postup při výzkumu	25
3.2 Hypotézy, teoretické odůvodnění a jejich operacionalizace.....	26
3.2.1 Hypotéza č. 1.	26
3.2.2 Hypotéza č. 2.	27
3.2.3 Hypotéza č. 3.	27
3.2.4 Hypotéza č. 4	28

3.3	Výzkumná metoda	28
3.3.1	Analýza výsledků	29
3.3.3	Představení stěžejní části výsledků	29
3.4	Výsledky výzkumného projektu	29
3.4.1	Výsledky hypotézy č. 1	29
3.4.2	Výsledky hypotézy č. 2	31
3.4.3	Výsledky hypotézy č. 3	32
3.4.4	Výsledek hypotézy č. 4	33
4	Diskuze.....	35
5	Závěr	37
6	Seznam literatury	38
7	Seznam příloh.....	39
7.1	Příloha č. 1	39
7.2	Příloha č. 2	40
8	Abstrakt.....	41
8.1	Abstract	42

Úvod

Bakalářská práce s názvem „Volnočasové aktivity jako prevence sociálně patologických jevů“ pojednává o tom, zda volnočasové aktivity mají vliv na působení sociálně patologických jevů. Zda zmírňují jejich výskyt, nebo zda působí na děti preventivně.

Téma bylo zvolené na základě zkušeností s prací instruktorky plavání v Českobudějovickém plaveckém klubu a v souladu se studiem oboru Sociálně charitativní práce na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Cílem bakalářské práce bylo zjistit, zda pravidelné docházení dětí do volnočasových aktivit ovlivňuje tyto děti ve vztahu k sociálním patologiím.

Bakalářská práce zahrnuje teoretický popis problematiky sociálních patologií a volnočasových aktivit v dětském věku, který dává teoretickou oporu výzkumnému projektu. Samotné výzkumné šetření poté ověřuje z tohoto popisu stanovené hypotézy. Toto výzkumné šetření bylo realizováno u dětí, které navštěvují 5. třídu základní školy v Českých Budějovicích a zároveň navštěvují plavecký klub, ve kterém působím.

Popisná část práce je rozdělena do dvou kapitol s několika podkapitolami. První kapitolou je volný čas. Zaměřuje se zde především na definici pojmu volného času, na jeho vývoj a druhy. Druhá kapitola pojednává o sociálně patologických jevech, o jejich prevenci a výčet sociálně patologických jevů, které byly zvoleny, pro tuto práci, jako stěžejní. Dále jsou zde definovány pojmy, jako maladaptace, normalizace a rodičovský dohled.

Druhá část práce, tedy výzkumný projekt, je realizována prostřednictvím kvantitativního výzkumu. Používala se zde technika rozhovorů. V této kapitole jsou představeny hypotézy, které se stanovily na základě použití odborné literatury nebo osobních zkušeností. Tyto hypotézy jsou vyhodnoceny a graficky znázorněny. Výsledky výzkumného projektu jsou poté reflektovány v diskuzi.

První část

1 Volný čas

Volný čas je možno chápat jako opak doby nutné práce a povinností a doby nutné k reprodukci sil.¹ Je to doba, kdy si své činnosti, můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění.²

Pod pojem volný čas se obvykle zahrnuje odpočinek, rekreace, zábava, zájmové činnosti, zájmové vzdělání, dobrovolná a společensky prospěšná činnost a časové ztráty s těmito činnostmi spojené.³ Z hlediska dětí a mládeže do volného času nepatří vyučování a činnosti s ním spojené, sebeobsluha, základní péče o zevnějšek a osobní věci, povinnosti spojené s provozem rodiny a domácnosti. Součástí volného času nejsou ani činnosti zabezpečující biologickou existenci člověka (jídlo, spánek, hygiena, zdravotní péče).⁴

Specifickou zvláštností volného času dětí a mládeže (podle Úmluvy o právech dítěte je dítětem jedinec mladší 18 let a mládeží je u nás označována věková skupina 18-26 let) je to, že z výchovných důvodů, je žádoucí jeho pedagogické ovlivňování.⁵ Děti ještě nemají dostatek zkušeností, nedovedou se orientovat ve všech oblastech zájmových činností a potřebují citlivé vedení.⁶ Podmínkou vedení je, aby byly nenásilně, nabízené činnosti pestré a účast na nich dobrovolná. Míra ovlivňování volného času se odvíjí od věku, mentální a sociální vyspělosti dětí i na charakteru rodinné výchovy.

Prostředí, ve kterém děti tráví volný čas, je velmi různorodé. Může to být domov, škola, různé společenské organizace a instituce.⁷

1.1 Různé pohledy na volný čas

Na problematiku volného času se můžeme dívat z různých pohledů.

¹ PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2002, 231 s. ISBN 80-717-8711-6, s. 9.

² PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*, s. 13.

³ PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*, s. 13.

⁴ Srov. HÁJEK, B.; HOFBAUER, B.; PÁVKOVÁ, J.; *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 239 s. ISBN 978-807-3674-731.

⁵ Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*.

⁶ Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*.

⁷ Srov. KUNÁK, S. *Vybrané možnosti primárnej prevencie vplyvov na deti a mládež*. Bratislava: Iris, 2007, 145 s. ISBN 978-808-9256-105.

1.1.1 Z ekonomického hlediska

V tomto hledisku je důležité kolik prostředků, je společnost ochotná věnovat do zařízení pro volný čas. Volný čas se stal využívaným, jak ve výchově, tak jako vzdělávací činnost, ale i jako komerční záležitost. Průmysl volného času je v tržních ekonomikách samostatným a většinou dobře prosperujícím odvětvím, který však často rezignuje na vzdělávací cíle a kultivaci osobnosti dítěte.⁸

1.1.2 Z hlediska sociologického a sociálně psychologického

Pokud se chceme na volný čas dívat z tohoto hlediska, musíme sledovat, jak mohou činnosti ve volném čase přispívat k utváření mezilidských vztahů a zda pomáhají vztahy nějakým způsobem kultivovat. Proto byl volný čas dětí a mládeže mnohokrát předmětem úvah rodičů, pedagogů, psychologů i kriminalistů, sociologů a filosofů. Důležitá zde je i určitá možnost kompenzace vlivu některých problémových rodin a úrovně sociální péče ve volném čase. Součástí socializace jedince je na základě společenského zájmu vytváření formálních a neformálních skupin. Způsob využití volného času u dětí, je ovlivňování sociálním prostředím.

1.1.3 Z hlediska zdravotně - hygienického

Z hlediska tohoto pohledu se na využívání volného času především sleduje to, jak může volný čas podporovat zdravý tělesný, ale i duševní vývoj dítěte. Zdravotníci se zajímají o uspořádání režimu dne a dodržování křivky výkonnosti u jedince. Dále se zajímají o hygienu prostředí, sociálních vztahů a hygienu duševního života jedince. Pokud jedinec správně využívá svůj volný čas, později se to projeví na jeho zdravotním stavu.

1.1.4 Z hlediska pedagogického a psychologického

Tyto hlediska berou v potaz věkové a individuální zvláštnosti jedince, zároveň jejich respektování ve volném čase. Je zapotřebí rozhodnout o tom, do jaké míry a jaké činnosti ve volném čase mohou přispívat k uspokojení biologických i psychických potřeb člověka.

⁸ Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*.

1.1.5 Z politického hlediska

Z tohoto hlediska je nutné uvážit to, jak a do jaké míry bude stát pomocí svých orgánů zasahovat do volného času svých obyvatel. Dále záleží na tom, jaká bude školská politika a zda dokáže věnovat dostatečnou pozornost zařízením, které ovlivňují volný čas. Pokud stát ovlivňuje volný čas dětí a mládeže, neměl by narušovat jeho základní specifika.⁹

1.2 Vývoj volného času

V 19. a hlavně ve 20. století byl volný čas významnou součástí každodenního života, zprvu především ve vyšších vrstvách. Pokud se na vývoj volného času podíváme z pohledu dětí, společnosti bylo vcelku hned jasné, že pokud se o děti po vyučování nikdo nebude starat, nebude to pro celou společnost dobré. Na tomto základě se zrodila aktivita volného času.

Postupem času a především měnící se doby začaly vznikat nové typy činností.

- 1) Jako první se prosadily aktivity a zařízení s určením pro dospělé, které později začaly obracet svou pozornost na mládež a děti. Jednalo se především o tělovýchovné a sportovní činnosti. U nás se jednalo například o Sokol.
- 2) Druhým typem se pomalejším prosazováním ukázaly zařízení pouze pro děti a mládež.

Tato zařízení vytvářely nový výchovný prostor i pro nejmladší skupiny.

Postupem času se začaly vyvíjet různé činnosti volného času u dětí i mladistvých. Čím dál více se zaměřovalo na kluby, tábory, dětské zahrádky, za účelem pobytu na zdravém vzduchu. Tento vývoj volného času se rozvíjel především v západoevropských zemích.¹⁰

1.3 Volný čas a životní styl

To jakým způsobem každý z nás využívá svůj volný čas je jedním z důležitých ukazatelů našeho životního stylu. Definice pojmu *životní styl*, je velmi složitá. Jedna z mnoha definic vymezuje životní styl jako souhrn životních forem, které jedinec

⁹ Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*, s. 10.

¹⁰ Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*.

afektivně prosazuje.¹¹ Životní styl v sobě zahrnuje hodnotovou orientaci člověka a projevuje se v jeho chování i ve způsobu využívání a ovlivňování materiálních i sociálních životních podmínek. Každý člověk má svůj individuální systém hodnot, který se utváří vlivem životních podmínek a aktivitou jedince.¹² Z pohledu volného času můžeme lidi rozdělovat, podle toho, jakou hodnotu volnému času přisuzují. Někteří volný čas posuzují jako něco nesprávného, nepatřičného a nejvyšší hodnotu přikládají práci. Tito lidé sami sebe často přetěžují, nedokážou odpočívat, plnění svých povinností chápou, jako celoživotní poslání.

1.4 Zájmové činnosti tělovýchovného a sportovního zaměření

Tyto činnosti přispívají ke zdatnosti a psychické odolnosti jedince. Pravidelné provádění těchto činností pomáhá řešit problém klesající tělesné zdatnosti u dětí. Přiměřená pohybová aktivita je podmínkou zdravého vývoje. Možnost poznávat různé druhy sportu podněcuje děti k jejich aktivnímu provozování a ve značné míře, tak přispívá i k tomu, aby se pohyb stal i v dospělosti nezbytnou potřebou. Oblast tělovýchovy je pro děti přitažlivá a ze zdravotního hlediska nezbytná. Pro všeobecný rozvoj pohybových schopností je nutná všestrannost. Činnost by proto měla být zaměřena na vybrané prvky z atletiky, gymnastiky, sportovních her, turistiky a podle místních podmínek na plavání, bruslení, lyžování nebo jiné sporty. Důležitost se přiklání především k činnostem, které je možno konat v přírodě. Některé činnosti se mohou úspěšně vykonávat pouze ve spolupráci se zájmovými a sportovními organizacemi a občanskými sdruženími.

1.5 Funkce zájmových činností v životě dítěte

Zájmy se postupem času v životě dítěte vyvíjejí. Obsah zájmové činnosti se diferencuje nejen podle věku, ale i podle náročnosti práce, stupně obecnosti či specializovanosti zájmové činnosti a její návaznosti na předchozí průpravu.

V předškolním věku u dětí převažuje zájem o samotnou činnost. Zájmy v mladším školním věku nejsou ještě rozlišeny, a proto je nutné dětem k výběru předkládat činnosti, při kterých se mění nejen jejich obsah, ale i prostředí, v němž probíhají tyto činnosti.

¹¹ Srov. DUFFKOVÁ, J. *Aktuální problémy životního stylu: sborník referátů a příspěvků ze semináře sekce Sociologie integrálního zkoumání člověka a sekce Sociologie kultury a volného času* : Praha 6.10.2005. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta pro Masarykovu českou sociologickou společnost při AV ČR, [2006], 136 s. ISBN 80-730-8131-8.

¹² Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*.

V mladším školním věku využíváme dychtivosti dětí po všem novém, chuti a nadšení, které jsou pro tento věk typické. Dítě v mladším školním věku objevuje různé zájmové oblasti, zkouší je, zpravidla jsou jeho zájmy krátkodobé. Tomu se přizpůsobuje i náplň nabízených zájmových aktivit, které mají mít činnosti pestré s širším záběrem různých aktivit. Zájmovou činnost usměřňujeme na obecně zaměřené okruhy činnosti, abychom dětem umožnili orientaci v hlavních zájmových oblastech.

S postupujícím věkem se zájmy prohlubují, specializují. Na tomto základě můžeme vést starší děti k uvědomělejšímu výběru specializovanější zájmové problematiky. Kromě zajištění trvalosti zájmů a jejich návaznosti je nutné soustavné podněcování, rozvíjení a usměřňování vytvářejících zájmů rozmanitými prostředky tak, aby jejich zaměření odpovídalo společenským i individuálním potřebám jedince.

Dospívající prožívají své zájmy intenzivně, věnují jim množství času. V případě vyhraněných a hlubokých zájmů přesahují získané vědomosti a dovednosti obsah školní výuky. Podněcování, rozvíjení a usměřňování zájmové činnosti tvoří jeden z důležitých předpokladů profesní orientace a flexibility.

Zájmová činnost tedy plní funkci výchovnou i vzdělávací. Rozvíjí celou osobnost, působí motivačně i socializačně, podporuje seberealizaci. Jako součást volného času a plní i úkoly zdravotně - hygienické. Může být prostředkem relaxace, odpočinku, duševní i fyzické rekreace a regenerace sil. Jedinci i společnosti přináší významné hodnoty, jako jsou zdravotní, kulturní, výchovné a vzdělávací.¹³

Pro rozvoj zájmové činnosti žáků je třeba budovat ucelenou soustavu příležitostí k rozvíjení zájmů. Při vytváření této soustavy není hlavním ukazatelem množství nabídky zájmových činností.¹⁴

¹³ Srov. HÁJEK, B.; HOFBAUER, B.; PÁVKOVÁ, J.; *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy.*

¹⁴ PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*, s. 98.

1.6 Organizační formy zájmových činností

Zájmová činnost je základním obsahem nabídky zařízení výchovy mimo vyučování, které naplňují volný čas dětí a mládeže a vychovávají jedince k jeho využívání.¹⁵

Může být pravidelná - činnost zájmových útvarů nebo příležitostná - exkurze, olympiády, vycházky, besedy.

Zařízení vytvářejí podmínky pro skupinovou činnost v zájmových útvarech, jimiž jsou kroužky, soubory, kluby a oddíly nebo i pro individuální uspokojování zájmů, např. při vyšší nabídce spontánních aktivit ve střediscích pro volný čas dětí a mládeže. Některé činnosti lze zrealizovat i hromadnou formou - festivaly, slavnosti, sportovní akce.

Zájmové činnosti se můžou nabízet i v organizované formě, tedy s pedagogickým vedením. Vždy je pevně stanoveným začátek a konec – výlety, zájmový útvar, nebo jako spontánní aktivita, což je průběžná nabídka, bez pedagogického vedení – hřiště, čítárna, pracovna.

Při aktivním zapojení do zájmové činnosti může uplatňovat větší rozmanitost a pestrost ve výchově-vzdělávacích postupech, poskytovat větší příležitost k samostatnému objevování a zkoušení. Nejvíce možností pro cílevědomé výchovné působení poskytuje práce v zájmovém útvaru. Je projevem vyhraněnějšího zájmu o danou oblast i prostředkem formování, rozvíjení a upevňování zájmu skupinovou prací.¹⁶

1.6.1 Další rozdělení volnočasových aktivit

V průběhu času se také objevuje další rozdělení volnočasových aktivit, které vyjadřuje míru organizovanosti výchovného působení v průběhu volnočasové aktivity.

Můžeme je rozdělit na:

a) Činnosti spontánní

Tyto činnosti se uplatňují individuálně nebo skupinově, záleží na aktuálním zájmu účastníku. Tato činnost je organizačně i pedagogicky ovlivňována

¹⁵ PÁVKOVÁ, J. Pedagogika volného času, s. 99.

¹⁶ PÁVKOVÁ, J. Pedagogika volného času, s. 99.

nepřímo. Spontánní aktivity jsou pro všechny, kteří se jich chtějí zúčastnit a nemají pevně stanoven čas začátku a konce. Pracovník v těchto činnostech vystupuje pouze jako rádce, konzultant a zajišťuje bezpečnost účastníků.

b) Zájmová činnosti příležitostná

Tato činnosti zahrnuje organizované, jednotlivé, cyklické nebo rekreační a výchovně - vzdělávací aktivity. Tyto činnosti jsou časově ohraničeny a organizátorem plně řízeny. Zahrnujeme sem zájezdy, místní turnaje, přehlídky, specifickou formou této činnosti jsou příměstské tábory.

c) Pravidelná zájmová činnost

Tyto činnosti jsou v organizovaných útvarech, tedy v kroužcích, klubech, oddílech nebo kurzech.

Kroužek - menší zájmový útvar, záměr kroužku je obohacení členů (rybářský, čtenářský kroužek).

Klub - útvar s volnou organizační strukturou.

Oddíl - zájmový bývá u tělovýchovných či sportovních organizací, má charakter kroužku.

Kurz - má vymezenou délku trvání, účelem je osvojení nějakých dovedností (kurz plavání, vaření).

Na ukončení činnosti těchto útvarů bývá veřejnost a mohou být vydáváná vysvědčení či podobné ohodnocení působení v útvaru.¹⁷

2 Sociálně patologické jevy

2.1 Definice pojmu

Sociálně patologickým jevem se obecně rozumí takové chování jedince, které je charakteristické především nezdravým životním stylem, nedodržováním nebo porušováním sociálních norem, zákonů, předpisů a etických hodnot, chování a jednání, které vede k poškozování zdraví jedince, prostředí, ve kterém žije a pracuje, a ve svém

¹⁷ Srov. PÁVKOVÁ, J. Pedagogika volného času, s. 122-123.

důsledku pak vede k individuálním, skupinovým či celospolečenským poruchám a deformacím.¹⁸

Sociálně patologický jev není nahodilý, ale má svou genezi, dynamiku, příčiny, důsledky a vztahuje se k mnoha prvkům prostředí, ve kterém vznikl. Nelze jej tedy od prostředí oddělovat a pokoušet se jej samostatně řešit, takový postup může být kontraproduktivní a neefektivní.

2.2 Prevence sociálně patologických jevům

Cílem prevence je cílevědomým, plánovitým a komplexním posilováním forem zdravého životního stylu minimalizovat výskyt a důsledky sociálně patologických jevů.¹⁹

Této problematice se přikládá stále větší pozornost, jak ze strany jednotlivých institucí, tak ze strany samotných jednotlivců. Jedná se o proces dlouhodobého získávání zkušeností a ověřování účinnosti. Je nutné, aby jedinec rozvíjel svou citlivost a vnímavost ke společenskému dění.

Prevence sociálně patologických jevů můžeme rozdělit na:

- a) Primární prevenci: rozumíme tím, koncepční, komplexní, cílený, plánovitý, flexibilní a efektivní soubor opatření, odborných činností a nabídek, zaměřených na posilování a rozvoj společensky žádoucích postojů, hodnot, zájmu, forem zdravotního životního stylu, chování a jednání jednotlivců a skupin.
- b) Specifickou: zaměřuje se na konkrétní rizikovou oblast - předcházení kontaktu dětí a drog.
- c) Nespecifickou: jedná se o výchovu ve škole, rodině, sociální systém péče, sociální a bytová politika.
- d) Sekundární: zaměřuje se na skupinu, která je zvláště ohrožená negativními jevy - například prevence AIDS mezi prostitutkami

¹⁸ POKORNÝ, V.; TELCOVÁ, J.; TOMKO, A.. *Prevence sociálně patologických jevů: manuál praxe*. Vyd. 3., rozš. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2003, 186 s. ISBN 80-865-6804-0, s. 9.

¹⁹ POKORNÝ, V.; TELCOVÁ, J.; TOMKO, A. *Prevence sociálně patologických jevů: manuál praxe*, s. 22.

- e) Terciární: zaměřuje se na osoby, u kterých se jev projevil, snaží se o zmírnění následku problémového jevu. Například výměna injekčních stříkaček.

2.3 Určitý výčet sociálně patologických jevů

2.3.1 Šikana

Slovo šikana pochází z francouzského slova *chicane* - rozumíme tím zlomyslné obtěžování, týrání, pronásledování, lpění na předpisech. Ve většině případech je těžké rozlišit opravdovou šikanu od jevů jí podobných. Pojem šikana se nedá jednoduše definovat.

Související témata:

- a) Šikana jako jev, událost a šikana jako proces

Pokud se budeme snažit šikanu odlišit, jako jev od události a budeme jí vnímat jako komplexní proces, můžeme jí brát jako nějaké onemocnění vztahů mezi lidmi. Se šikanou se dá žít, ostatně jako s každou jinou nemocí, alespoň po určitou dobu. Buďto se s ní vypořádáme, sami popřípadě s dopomocí, nebo se může stát, že nás bude doprovázet až do smrti, v nejhorším případě dojde k zániku.

- b) Vždy existuje možnost vzniku šikany

Všechny vztahy mezi lidmi jsou potencionálně šikanogenní, tedy vždy existuje riziko vzniku šikany. Toto tvrzení platí snad pro všechny místa, kde se nachází lidé. O šikanu se může jednat, jak v mateřské školce, ve škole, v rodině, na pracovišti, tak i v domově důchodců.

- c) Vymezení aktéru šikany

Šikanovanou osobou se může stát každý z nás bez ohledu na věk. Odlišují se dva typy obětí a to je *provokativní* a *pasivní* oběť. Riziko napadení jedince se zvyšuje, pokud se od ostatních nějakým způsobem odlišuje, může se jednat o handicap, fyzickou neobratnost, či slabost rodiny z hlediska sociálního pohledu. Většinou se obětí šikany stávají jedinci, kteří jsou méně přizpůsobiví a jsou více samotářští. Jedinci, kteří se stávají obětí šikany, mívají většinou sklon vyhýbat se soupeření, jakékoliv agresí a to především sportovním volnočasovým aktivitám.

Šikanující - agresor nebo aktér šikany

Jedinec, který se staví do pozice šikanujícího, si většinou neuvědomuje, že tomu druhému způsobuje nějaké utrpení. Pokud si to jedinec uvědomuje, své chování zdůvodňuje tradicí nebo svými minulými zážitky a rituály.

Agresor touží mít pocit moci nad druhými, má sklony k ponižování a trápení druhých. Tito jedinci bývají sociálně a emocionálně nezralí.²⁰

2.3.2 Agrese

V oblasti prožívání rozumíme pociťovaný a subjektivně prožívaný stav, v oblasti chování pozorovatelný projev chování.²¹ Důsledky jsou v životě člověka vždy rizikovým prvkem.

Tento pojem pochází z latinského slova *aggredi*- vystoupit, přiblížit se. V současné době se tento pojem definuje jako komplexní jev, představující útočení, nepřátelství, které probíhá při procesu uspokojování potřeb člověka.

Jednoduše se dá definovat, jako tendence k útočnému chování vůči okolí nebo vůči sobě samému.

Druhy agrese:²²

- a) *Vzteklá*: Je provázena vztekem a nepřátelstvím, projevuje se útočnými tendencemi, cílem je poškodit nebo zničit objekt, na který jedinec útočí.
- b) *Instrumentální*: není provázena vztekem a nepřátelstvím, účelem je pouze zastrašení, hrozba.²³

Dále se dají rozlišovat čtyři stupně agrese:

- 1) Agrese probíhající pouze v myšlení - tato agrese je bez jakéhokoliv vnějšího projevu vůči okolí.

²⁰ POKORNÝ, V.; TELCOVÁ, J.; TOMKO, A. *Prevence sociálně patologických jevů: manuál praxe*, s. 47-49.

²¹ Srov. POKORNÝ, V.; TELCOVÁ, J.; TOMKO, A. *Prevence sociálně patologických jevů: manuál praxe*, s. 58.

²² MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže: druhy agresí, přístupy k agresivnímu chování, poruchy chování, šikana*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 152 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4723-105, s. 35.

²³ NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Vyd. 2., rozš.a přeprac. Praha: Academia, 2009, 498 s. ISBN 978-80-200-1679-9, s. 233.

- 2) Agrese projevovaná pouze verbálně
- 3) Agrese projevovaná navenek - většinou se jedná o agresi vůči předmětům
- 4) Agrese projevovaná ve formě fyzického napadení druhého člověka, nebo namířená proti sobě samému.

2.3.3 Závislosti na počítačových hrách

Počítačové hry představují oblast speciálních počítačových programů, které jsou určeny především k zábavě.²⁴ Pro hráče počítačových her se může stát virtuální realita jejich skutečným životem, jejich obyčejný život může být bolestivý a hry tedy berou, jako jednu z možností úniku před skutečnou realitou. V současné době, je na obchodním trhu, velká škála počítačových her, které se poté mohou rozdělovat podle jejich herního typu. Všechny typy her jsou dostupné, každé věkové skupině, až na některé výjimky.

Důvod veliké oblíbenosti může být především, již výše zmiňovaná lehká dostupnost, jednoduchost, možnost vytvořit si role dle svých představ leckdy odlišnou realitě. Jedním z důvodů oblíbenosti je, že počítačové hry po člověku nevyžadují jak fyzickou, tak ani psychickou zdatnost např. na sportovní hru není třeba být sportovním typem a přesto v ní mohou vynikat. Tento příklad se může ve sportu či jiné aktivitě projevit, také, lidé si v počítačových hrách vytvoří své vysněné tělo, schopnosti a podobně. Bohužel v realitě tomu tak není. Sportovec ví, že pokud chce něčeho dosáhnout, není to jednoduché, jako v počítačové hře a musí tomu věnovat nějaké úsilí.

Počítačové hry úzce souvisí s agresivitou a násilím mezi uživateli.

2.3.4 Závislost na mobilních telefonech

Mobilní telefon dnes vlastní skoro každé druhé dítě a je možné tvrdit, že mezi dospělými je hrstka těch, kteří mobilní telefon také nevlastní. Mobilní telefon se stal pro mnohé z nás neodmyslitelnou součástí našeho dne a života. Každý den ho používáme a mnozí z nás si nedokážou den bez mobilního telefonu představit. Jak by zavolali mamince? A co kdyby mě někdo sháněl?

S užíváním mobilního telefonu souvisí, také riziko jejich nadměrného používání, tedy až závislosti na samotných mobilních telefonech.

²⁴ Srov. POKORNÝ, V.; TELCOVÁ, J.; TOMKO, A. *Prevence sociálně patologických jevů: manuál praxe.*

Jedním z hlavních rizik, které sebou užívání telefonu nese je, že jedinec se postupem času odnaučí spoléhat sám na sebe. To znamená, že vždy má mobilní telefon po ruce, a kdyby se něco stalo, někomu zavolá a on mu pomůže.

Jedinec se většinou na nic nepřipravuje, nepřipraví si dopředu plán cesty přesto, že ji nezná a hloubi duše spoléhá na jeho telefonní mobil.

Tento příklad souvisí i se sportovci, alespoň v individuálním sportu, nebo uměleckém kroužku, kde se musí jedinec spolehnout především sám na sebe.

Dalším problémem užívání mobilních telefonů souvisí s rodičovskou kontrolou. Jakožto zaměstnaný rodič, daruje svému dítěti telefon se záminkou kontrolování svého dítěte. Rodič může nabít dojmů, že dítě má pod kontrolou a přesně ví co, dělá, a nemůže se tedy dopouštět ničeho špatného.

Třetím souvisejícím tématem v rámci užívání mobilního telefonu je únik z tíživých situací. Pokud je člověku některá situace nepříjemná a necítí se v ní dobře, automaticky sahá po svém mobilním telefonu, posílá textové zprávy nebo telefonuje.

Tento příklad si opět můžeme promítnout do sportovních i nesportovních volnočasových aktivit. Zde je hezký příklad opět ze soutěží. Jedinec se před výkonem se také necítí ve své kůži, je nervózní a dalo by se říci, že by v mnoha případech raději z onoho místa utekl. V tomto případě, ale ví, že by to nebylo správné, že na něj spoléhá jeho trenér nebo vyučující a on tomu věnoval tolik úsilí.

2.3.5 Záškoláctví

V současné době je záškoláctví jedním z nejzávažnějších problémů, jak na základních, tak i na středních školách. Důvodem neukončení základního školního vzdělání je především záškoláctví a s tím spojená častá absence při vyučování.

Charakteristika záškoláctví je úmyslné zameškávání školního vyučování, žák na základě své vlastní vůle do školy nedochází. Ve většině případů je toto nedocházení do školy i za zády rodičů. Jedná se o poruchu chování, projevuje se především v absenci při výuce bez řádného omluvení absencí rodiči. Záškoláctví je asociálním chováním dítěte, které je odrazem jeho psychického stavu.

Záškoláctví můžeme rozdělit na dvě skupiny.

1. záškoláctví impulzivního charakteru - dítě si předem neplánuje, že do školy nepůjde, většinou odchází v průběhu vyučování. Tento typ záškoláctví může trvat i několik dní, většinou, do té doby, než rodina zjistí, že dítě do školy nechodí. Dítě v chození za školu pokračuje, bojí se již vzniklých následků.
2. záškoláctví účelově plánované
toto záškoláctví přichází většinou tehdy, když se dítě chce, vyhnout nějakému testu či zkoušení či neoblíbenému předmětu a vyučujícímu.

Příčiny záškoláctví:

- 1 Negativní vztah ke škole
Pokud má dítě ke školnímu prostředí kladný vztah, učení mu zpravidla jde lépe, nevádí mu ve škole trávit převážnou většinu dne. Na druhé straně jsou, ale děti, které jsou nadané méně, učení jim nejde a často díky tomu bývají káráni, či jinak trestáni. U takových dětí může vzniknout pocit méněcennosti a snaží se z toho prostředí uniknout.
- 2 Vliv rodinného prostředí
Rodina je nejdůležitějším faktorem, který působí na dítě už od raného věku. Většina výzkumu potvrzuje, že základy jakéhokoliv patologického chování, tedy i záškoláctví je třeba dohledat v rodině.
- 3 Trávení volného času
Na každé dítě klade skupina vrstevníků určitý stresující faktor a to takový, aby obstál v jejich očích, jako někdo, kdo je stejný jako oni a uznává stejné normy a hodnoty. Požadavky na to, aby jedinec zapadl do své vrstevnické skupiny, jsou v dětském věku mnohem větší, než později. Záleží na tom, jak se jedinec obléká, vyjadřuje a zahrnuje se sem i přístup k práci ve škole.²⁵

²⁵ Srov. MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže: druhy agresí, přístupy k agresivnímu chování, poruchy chování, šikana.*

2.3.6 Nikotinismus

Nikotinismus je chronická otrava organismu nikotinem, ke kterému dochází, pokud kuřák kouří více než dvacet cigaret denně.

Původně bylo kouření považováno především, jako jedna z mužských záležitostí.²⁶ V dnešní době je mezi kuřáky více žen než mužů. Kouření se může považovat jako drogová závislost. Uvádí se, že se pohybuje po dvou rovinách. V rovině psychosociální a v rovině drogové závislosti.²⁷

Tabákový kouř tvoří tisíce chemických látek, zajímavé je, že pouze jedna z nich je návyková a to je nikotin, některé další látky jsou karcinogenní (rakovinotvorné).

O tom, zda se člověk stane či nestane kuřákem, rozhoduje vždy jeho psychika. Kouření přitahuje zvláště lidi nejisté, u kterých se může vyskytovat zvýšená míra méněcennosti. U mladých lidí se stávají kuřáky ti, kteří se nechají snadno ovlivnit a napodobují chování jiných lidí. Myslím si, že z tohoto důvodu začínají kouřit děti školního věku.

2.4 Sociální deviace

Je to chování, které se liší od chování, které je očekávané a institucionalizované. Takové, které předepisuje sociální norma, která je platná pro určitý sociální útvar. Deviaci můžeme definovat, jako nějakou odchylku od očekávaných vzorců chování jedince. Ve 40. letech se tento pojem jako první začal užívat v britské a americké sociologii.²⁸

Projevy, které lze zahrnout pod pojem disociální chování jsou velmi rozšířené. Může to být porušování školního řádu až závažný trestný čin. Hlavním znakem disociálního chování, které ho odlišuje od jiné poruchy je především nesoulad s normami, které jsou přijímány v určité společnosti.

Disociální projevy chování jsou označovány nejednotně. Vyskytují se tu pojmy jako je defekt, delikt a desocialita.

²⁶ POKORNÝ, V.; TELCOVÁ, J.; TOMKO, A. *Prevence sociálně patologických jevů: manuál praxe*, s. 22.

²⁷ Srov. POKORNÝ, V.; TELCOVÁ, J.; TOMKO, A. *Prevence sociálně patologických jevů: manuál praxe*.

²⁸ LABÁTH, V. *Riziková mládež: možnosti potenciálních změn*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakl., 2001, 157 p. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), sv. 19. ISBN 80-858-5066-4, s. 73.

Defekt - můžeme definovat, jako relativně neměnná porucha, která ukazuje na určitý stav nedostatečnosti.

Delikt - chování, které porušuje normy, nebo chování, které není s nimi v souladu.

Desocialita - zdůrazňuje opak sociálního chování

Vyznačuje se vývinem od nenápadného adaptačního problému až po velice závažné problémy.

Za delikt je považováno chování, které porušuje normy, nebo chování, které není s nimi v souladu.

2.4.1 *Maladaptace*

Jedná se o nesoulad potřeb, hodnot a norem, za které jedinec nese zodpovědnost vůči svému okolí. Maladaptace je narušená, nepřiměřená, nebo nedostačující adaptace jedince nebo sociální skupiny. Maladaptace vyplývá z neznalosti, nebo dokonce i odmítání norem, které jsou všeobecně uznávané. Disociální chování je formou sociální maladaptace. Sociální maladaptace se většinou projevuje tím, že člověk není schopen plnit svá očekávání, role a funkce, které od něj okolí očekává. Existují i jiné druhy maladaptace, pokud se na ně podíváme v širším smyslu, jedná se o neurózy, poruchy osobnosti, či psychózy. Maladaptace je širší pojem disociálního vývinu. Maladaptivní chování se projevuje tím, že jedinec vykazuje známky vpravenosti, nebo nevpravenosti do společenských podmínek celého okolí, které se projevuje narušením osobní rovnováhy. Důsledkem toho jsou různé projevy citových poruch nebo celková psychická nevyrovnanost v takovém stupni, kdy jedinec bývá ve viditelném nesouladu se svým společenským prostředím a projevuje se viditelným agresivním chováním vůči vztahům, dále odmítá svět dospělých a jeho morální hodnoty. Pokud maladaptivní chování chápeme takto, vymezuje potom osobní vztah jedince k prostředí.²⁹

2.4.2 *Norma, Normalita*

Tento pojem je odvozený z latinského slova norma nebo úhelnice, měřítko. Původní význam slova norma znamená vzor. Norma je kritériem, které umožňuje srovnávání,

²⁹ LABÁTH, V. *Riziková mládež: možnosti potenciálních zmien.*

hodnocení nebo posuzování. Rozlišení na to, co je a co není normální, je z hlediska sociální práce velice problematické. Pokud dojde k označení nenormální, může to být důsledkem neznalosti určitého chování jedné skupiny pro skupinu jinou.

Normalita lze vymezit z několika hledisek, toto vymezení můžeme považovat za základní, nikoli však za jediné.

a) **Statistická normalita**

Za normální považuje to, co je průměrné, nebo nejvíce zastoupené. Rozptýlení normy bývá určováno matematicky směrodatnou odchylkou od centrální tendence. Předností tohoto pojetí je za předpokladu adekvátního matematického zpracování dat určitá objektivnost a exaktnost výsledku. Rizikem však je, že nebere v potaz kvalitu daného vlivu. V situaci, kdy má jev častý výskyt, můžeme pak považovat za normální i jev bez ohledu na jeho škodlivost.

b) **Funkční normalita**

Můžeme definovat, jako optimální fungování lidí, nebo jako schopnost lidí plnit normativní požadavky, bez ohledu na způsob dosažení efektu. Jako normální se považuje adaptace na určitou situaci. Rizikem tohoto pojetí normality je, že za normální může být pokládáno jakékoliv chování, které následně vede k dosažení určitého cíle, který je považovaný za normu.

c) **Sociokulturní vymezení normy**

Toto vymezení pokládá za normální, to co je v určité kultuře obvyklé. Toto pojetí normality je silně propojeno s tradicí, která nám vymezuje, jak se máme chovat při plnění určité sociální role. Nekritický důraz na toto vymezení může mít za následek diskriminaci klientů.

d) **Ideální (normativní) normalita**

Je to předem rozhodnutá norma, na základě racionálního úsudku, kdy je stanoven určitý ideál.

e) **Skupinová norma**

Tato norma je upřesněna ze strany minoritních skupin, které se vymezují vůči normám majoritní společnosti. Toto pojetí normality může být vymezeno ze strany např. sociálních, profesních nebo náboženských skupin.

f) **Subjektivní pojetí normality**

Toto pojetí reprezentuje představu toho co je normální ze strany určitého pozorovatele. Toto pojetí je spjato s celkovým založením jedince např. se zkušenostmi, hodnotami nebo aktuálními psychickými rozpoloženými.

g) **Mediální norma**

Tato norma reprezentuje často nedosažitelný ideál, který media opakovaně označují, jako standartní vzor.³⁰

2.5 Sociální role, sociální kontrola

Jako sociální roly můžeme chápat jakýsi standart chování, který je v určité situaci očekáván. Je to souhrn očekávání, které mají normativní charakter a dodržování je vyžadováno tlakem sociálních sankcí.

Tento pojem se vztahuje k udržení řádu a pravidel. V češtině má tento termín velmi úzký význam, znamená dozor nad tím, jestli se činnosti dělají správně a výsledky odpovídají daným cílům.

Sociální kontrola nabádá společnost k usměrnění sociálního jednání. Proces socializace je mocný činitel sociální kontroly. Asi proto, že socializace společnost iniciuje, aby dělali a hlavně byli schopni dělat, a přáli si dělat to, co si naplánují a vše to co je společensky schvalováno.³¹

Velké rozdíly nastávají mezi formální a neformální kontrolou.

Neformální sociální kontrola jsou neoficiální nátlaky na společnost k dodržování sounáležitosti ke společenským normám a hodnotám. Jedná se o chování ostatních lidí, jejich gestikulace, podávání ruky a další projevy svého souhlasu či nesouhlasu.

³⁰ Srov. MATOUŠEK, O. *Encyklopedie sociální práce*. Vyd. 1. Editor Alois Křišťan. Praha: Portál, 2013, 570 s. ISBN 978-802-6203-667, s. 211-212.

³¹ URBANOVÁ, M. *Sociální kontrola a právo*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1998, 125 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 207. ISBN 80-210-1947-6, s. 8-10.

Formální sociální kontrola je vždy zveřejňována a má sloužit jako prevence a korekce deviantního chování. V dnešní společnosti se jedná o různé instituce, které tento pořádek zajišťují, například policie, soudy nebo vězení.³²

2.5.1 Rodičovský dohled

Dohled nebo monitoring je jedním z dalších parametrů rodičovského chování, které má prokazatelnou souvislost s delikventním chováním dítěte.³³ Rodičovským dohledem, se má na mysli, hloubka rodičovské informovanosti, o tom co dělá dítě ve volném čase, s jakými dětmi se stýká a v jakém stavu přichází domu. Čím méně rodiče monitorují své dítě, tím je podle studií shrnutých v práci Snydera a Pattersona, mnohem větší pravděpodobnost, že se dítě bude dopouštět trestných činů. Jedním z rizikových faktorů pro dítě je nepochybně i *nepřítomnost rodičovské postavy v rodině*. V rodině s dítětem, které má sklony k deliktivnímu chování, ve většině případů chybí otec. Chlapcům chybí vzor otce, se kterým se nemůže identifikovat, děvče zase postrádá model mužského chování.³⁴

³² Srov. JEDLIČKA, R. *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. Vyd. 1. Praha: Themis, 2004, 478 s. ISBN 80-731-2038-0, s. 69.

³³ Srov. MATOUŠEK, O.; KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1998, 335 p. ISBN 80-717-8226-2, s. 44 - 45.

³⁴ Srov. MATOUŠEK, O.; KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence. Mládež a delikvence*.

Druhá část

3 Výzkumný projekt

3.1 Cíl výzkumného projektu a výzkumné otázky

3.1.1 Cíl výzkumu

Předmětem zájmu bylo zjištění, zda práce instruktora plavání při plném věnování se volnočasovým aktivitám, ovlivňuje svěřence v kladném směru a zdali jsou tím méně náchylnější k sociálně patologickým jevům. **Cílem výzkumu bylo tedy zjistit, zda volnočasové aktivity, mají vliv na snížení, nebo dokonce odstranění sociálně patologických jevů u dětí ve věku od 10 do 12 let, žijících v Českých Budějovicích.** Vyhodnocením výzkumu bylo zjišťováno, zda volnočasové aktivity jsou pro děti přínosem a zabraňují vzniku sociálně patologických jevů.

3.1.2 Metodika

Technika sběru dat - pro tuto práci byla zvolena metoda kvantitativního výzkumu, jako technika byl zvolen strukturovaný rozhovor.

Rozhovor je sestavený ze 7 otázek, které mají své podotázky vztahující se k domnělým hypotézám, které byly stanoveny na základě použité literatury nebo vlastních zkušeností z praxe.

Jako respondenti byli zvoleni žáci základních škol ve věku 10 - 12 let navštěvující 5. ročník základní školy v Českých Budějovicích, kteří zároveň navštěvují náš plavecký klub. Druhou skupinou respondentů byli zvoleni třídní učitelé dětí, kteří docházejí na volnočasové aktivity do plaveckého klubu. Tímto lze tvrzení respondentů z řad dětí i učitelů navzájem potvrdit nebo vyvrátit. Dá se předpokládat, že třídní učitelé mají o trávení svých dětí ve třídě přehled. Rodiče dětí by nemuseli odpovídat pravdivě. Dotazníky jsou anonymní, je zde brán zřetel pouze na pohlaví a věk.

3.1.3 Postup při výzkumu

Na začátku výzkumného projektu byly připraveny dva rozhovory, které se se svými otázkami přizpůsobily konkrétní věkové skupině. Vybrala se skupina dětí, která navštěvuje volnočasovou aktivitu, tak aby se věk shodoval již s připravenými podklady projektu. Jednomu respondentu po druhém se podávaly předem připravené otázky, jednalo se o 12 respondentů, jelikož pouze tento počet splňoval kritéria (věk, navštěvování volnočasové aktivity - plavání) mého výzkumného projektu. Na základě odpovědí do jaké školy chodí, jaký je jejich věk, byli dohledáni jejich třídní učitelé, které

se stali druhou skupinou respondentů. Všichni učitelé souhlasili s rozhovorem, jednalo se o 2 třídní učitele, které vyučují již dotázané žáky v poměru 7:5.

Všem respondentům jsem na začátku svého rozhovoru vysvětlila, proč tento výzkum dělám, že jejich osobní údaje nebudou zveřejněny. Jednalo se o 4 dívky, 8 chlapců a 2 ženy z řad respondentů - učitelů.

3.2 Hypotézy, teoretické odůvodnění a jejich operacionalizace

Do kvantitativního výzkumu bylo zvoleno několik hypotéz, které jsou vypracovány na základě teoretických poznatků z citované literatury, ale také na základě dosavadní praxe a vlastních zkušeností autorky práce. Hypotézy byly zvoleny tak, aby jejich potvrzení či vyvrácení naplňovalo výše zvolený cíl výzkumného projektu. Strukturovaný rozhovor byl rozdělen na rozhovory pro žáky a třídní učitele.

3.2.1 Hypotéza č. 1.

Děti, které nenavštěvují volnočasové aktivity, mají tendence se domnívat, že úspěchu lze dosáhnout „bez práce“.

Podložení hypotézy č. 1

Tvrzení hypotézy, je podloženo vlastními zkušenostmi z praxe.

Děti, které navštěvují nějakou volnočasovou aktivitu, ať už sportovní či uměleckou vědí, že pokud se chtějí ve své aktivitě zlepšit, nebo něčeho dosáhnout, musí na sobě pracovat. Musí své práci věnovat čas a trénovat své dovednosti. Bez toho, aby na sobě pracovaly, se nemohou zlepšovat a něčeho dosáhnout.

Operacionalizace hypotézy č. 1:

Žáci: V rozhovoru je jim pokládán dotaz, zda mají dojem, že děti, které nenavštěvují volnočasové aktivity, se ve škole „flákají“, nedělají si úkoly, nepracují při hodinách apod. Podotázkou bylo, proč tento dojem mají, proč si to myslí a zároveň jestli se podle nich od toho odvíjí, prospěch žáků.

Učitelé: Těchto respondentů se dotazovalo, zda je při vyučování rozdíl mezi žáky navštěvujícími a nenavštěvujícími volnočasové aktivity, zda je rozdíl již ve výše zmíněném „flákání“ a prospěchu.

3.2.2 Hypotéza č. 2.

U dětí, které nenavštěvují žádné volnočasové aktivity, je větší pravděpodobnost, že se stanou terčem šikany.

Podložení hypotézy č. 2

Tvrzení této hypotézy je podloženo na základě použité literatury.

Jedinci, kteří se stávají obětí šikany, mají většinou sklon vyhýbat se soupeření, jakékoliv agresi a to především sportovním aktivitám.

Zdroj: Zdroj: POKORNÝ, V.; TELCOVÁ, J.; TOMKO, A. Prevence sociálně patologických jevů: manuál praxe, s. 46.

Operacionalizace hypotézy č. 2.:

Žáci: Otázka zněla, zda žáci mají ve své třídě děti, které jsou více či méně oblíbené, jak se k nim ostatní děti chovají, zda takovým dětem ubližují a především o jaké děti se jedná, jestli se jedná, o děti, navštěvující a nenavštěvující volnočasové aktivity. Poslední podotázkou bylo, jak se zachová, pokud takovému spolužákovi někdo ubližuje.

Učitelé: Otázkou v této skupině bylo, zda jsou děti, které nenavštěvující žádnou volnočasovou aktivitu spíše terčem posměšků. Pokud se tyto situace dějí, kdo je potom především iniciátorem těchto problému, a kdo se poté zastává slabších jedinců, zda se jedná o děti navštěvující či nenavštěvující volnočasovou aktivitu.

3.2.3 Hypotéza č. 3.

Dítě, které navštěvuje volnočasové aktivity, především sportovní má větší sklony k agresivnímu chování.

Podložení hypotézy č. 3

Tvrzení hypotézy je podloženo na základě vlastních zkušeností z praxe.

Děti, které navštěvují volnočasové aktivity, především sportovní, mají větší sklony k tomu být agresivnější. Mezi sportovci je velice málo jedinců, kteří patří mezi klidné povahy. Přece jen pokud někdo dělá nějaký sport, musí mít sklony k agresivitě, jinak by nemohl dosáhnout určitých výsledků.

Operacionalizace hypotézy č. 3

Žáci: V této otázce bylo zjišťováno, zda ví, jaké děti se více perou, jestli se jedná o navštěvující či nenavštěvující volnočasovou aktivitu. Další podotázkou bylo, jestli při hodinách tělesné výchovy bývají klidnější (méně agresivnější) děti navštěvující či nenavštěvující a kdo se podle nich spíše vytahuje.

Učitelé: Zda je na první pohled vidět rozdíl mezi chodícími a nechodícími na volnočasovou aktivitu v trávení volného času o přestávkách, při vyučování či při tělesné výchově. Zda je zde značný rozdíl v používání síly jako prostředků, kterými chtějí něčeho dosáhnout.

3.2.4 Hypotéza č. 4

Děti, které se aktivně věnují volnočasovým aktivitám, spíše „neutíkají před problémy“?

Podložení hypotézy č. 4

Tvrzení hypotézy je podloženo na základě vlastních zkušeností z praxe.

Pokud je člověku některá situace nepříjemná a necítí se v ní dobře, automaticky sahá po svém mobilním telefonu, posílá textové zprávy nebo telefonuje a zajišťuje si řešení své situace skrze mobilní telefon.

Operacionalizace hypotézy č. 4

Žáci: Žáci byli dotazováni, zda mají ve třídě někoho, kdo žaluje na ostatní děti, jestli se jedná o děti navštěvující či nenavštěvující volnočasové aktivity. Další podotázkou bylo, jak to dělají ostatní děti, když se jim něco stane.

Učitelé: Učitelé byli dotazováni, zda je rozdíl mezi chodícími na volnočasovou aktivitu a nechodícími, v tom, zda jsou děti, které někam docházejí jiní, zda si dokážou vyřešit své problémy osobně a nepotřebují k tomu ve škole žalovat.

3.3 Výzkumná metoda

Projekt byl zkoumán ze dvou pohledů (žáků a třídních učitelů), byla zvolena metoda strukturovaného rozhovoru. Lze se domnívat, že touto metodou se u dětí díky podotázkám

získaly přesnější a pravdivější informace. Strukturovaný rozhovor je možný vidět v příloze č. 1. a č. 2. (originální přepis rozhovorů je uchován soukromém archívu autorky bakalářské práce).

3.3.1 Analýza výsledků

Práce s rozhovory byla zaměřena na skupinu dětí, které navštěvují volnočasovou aktivitu, konkrétně se jednalo o 12 dětí. Děti, které tuto volnočasovou aktivitu navštěvují, dochází do dvou škol v Českých Budějovicích, stále jsou ve věku prvního stupně, tudíž mají stejného vyučujícího. Rozhovory s vyučujícími, tedy postačily pouze dva, vždy se jednalo o třídního učitele, již výše zmíněných dětí. Celkem bylo uděláno 14 rozhovorů, všichni požádaní respondenti souhlasili s rozhovorem, nikdo neodmítl. V každém z rozhovorů se respondenti cítili příjemně a tím se podařilo získat všechny potřebné informace.

3.3.3 Představení stěžejní části výsledků

Po vyplnění všech rozhovorů se všemi požádanými respondenty byly vybírány informace, které jsou pro tento výzkumný projekt důležité. Po absolvování všech rozhovorů byly vybrány informace, které jsou nejdůležitějšími pro výzkumný projekt (přepis rozhovorů je uložen v soukromém archívu autorky bakalářské práce).

Oba dva rozhovory se skládali ze 7 otázek a několika podotázek. Každý z rozhovoru byl připraven, tak aby vyhovoval oběma skupinám respondentů.

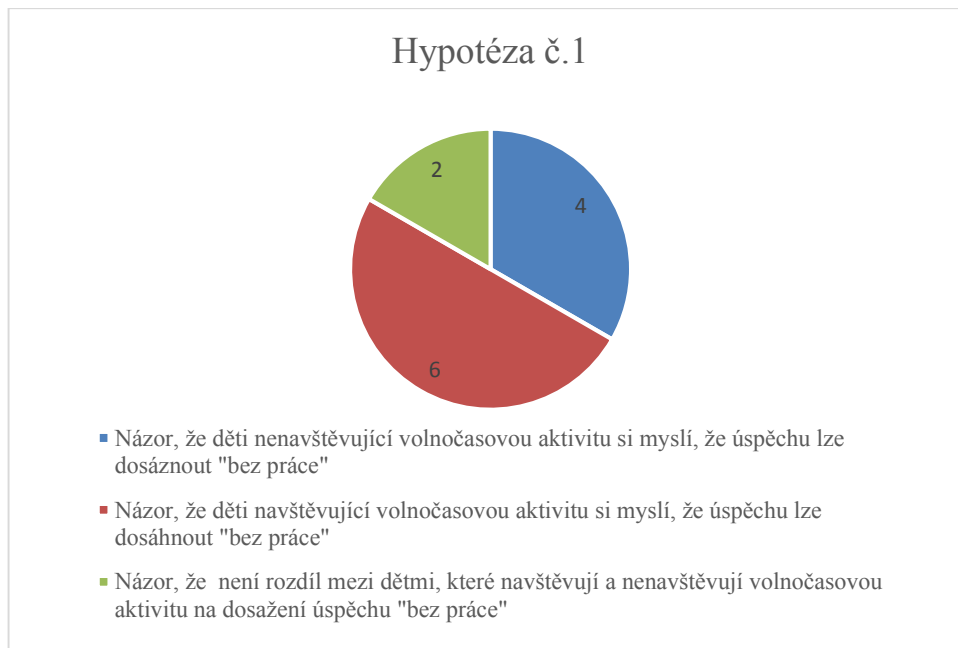
3.4 Výsledky výzkumného projektu

3.4.1 Výsledky hypotézy č. 1.

Hypotéza č. 1

Děti, které nenavštěvují volnočasové aktivity, mohou mít dojem, že úspěchu se lze dosáhnou „bez práce“.

Výsledky hypotézy č. 1 budou zapsány do grafu.

Zdroj: vlastní výzkum, Σ 12 respondentů

Výsledek výzkumného projektu na základě grafu:

Na základě otázek z rozhovorů, které byly položeny v souladu s hypotézou č. 1., bylo zjištěno, že z 12 dotazovaných respondentů si 6 myslí, že děti, které volnočasové aktivity nenavštěvují, nemají smysl pro poctivé dosahování výsledků. Všichni 4 respondenti se domnívají, že se tento problém týká především dětí, které nenavštěvují žádnou volnočasovou aktivitu. Pouze 2 respondenti se domnívají, že ve smyslu o poctivou práci není rozdíl mezi dětmi navštěvujícími a nenavštěvujícími volnočasové aktivity.

Výsledek na základě odpovědí třídních učitelů:

Jelikož respondenti z řad učitelů byli pouze dva, není nutné výsledky umisťovat do grafu. Výsledky budou pouze zapsány.

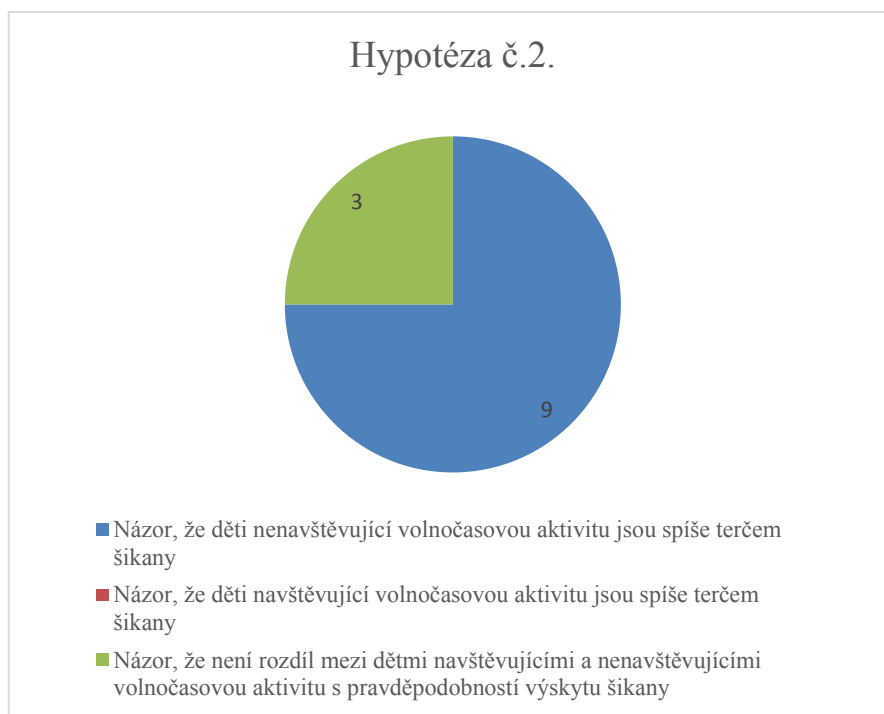
Dva ze dvou respondentů tvrdí, že smysl pro poctivou práci mají obě dvě skupiny dětí, navštěvující i nenavštěvující, ani jeden z respondentů mezi tím nevidí rozdíl.

Závěr: Hypotéza č. 1 se potvrdila pouze částečně. Pokud by byl brán zřetel, pouze na odpovědi z řad dětských respondentů, hypotéza by byla potvrzena. Tvrzení učitelů hypotézu vyvrátilo. *Výsledkem je tedy potvrzení částečně.*

3.4.2 Výsledky hypotézy č. 2

Hypotéza č. 2

U dětí, které nenavštěvují žádné volnočasové aktivity, je větší pravděpodobnost, že se stanou terčem šikany.

Zdroj: vlastní výzkum, Σ 12 respondentů

Výsledek výzkumného projektu na základě grafu:

Na základě informací, které jsou zveřejněny v grafu, vyplývá, že 9 z 12 dotazovaných respondentů se domnívá, že mezi méně náchylné děti k šikaně patří ty, které nenavštěvují žádnou volnočasovou aktivitu. Zbylí 3 respondenti tvrdí, že při možném výskytu šikany nezáleží na tom, zda navštěvují či nenavštěvují volnočasové aktivity.

Výsledek na základě odpovědí od třídních učitelů:

Jelikož respondenti z řad učitelů byli pouze dva, není nutné výsledky umisťovat do grafu. Výsledky budou pouze zapsány.

Na základě odpovědí od třídních učitelů vyplývá, že v jedné ze dvou zkoumaných tříd jsou děti, které nenavštěvují žádnou volnočasovou aktivitu směřování do ústraní. Druhý

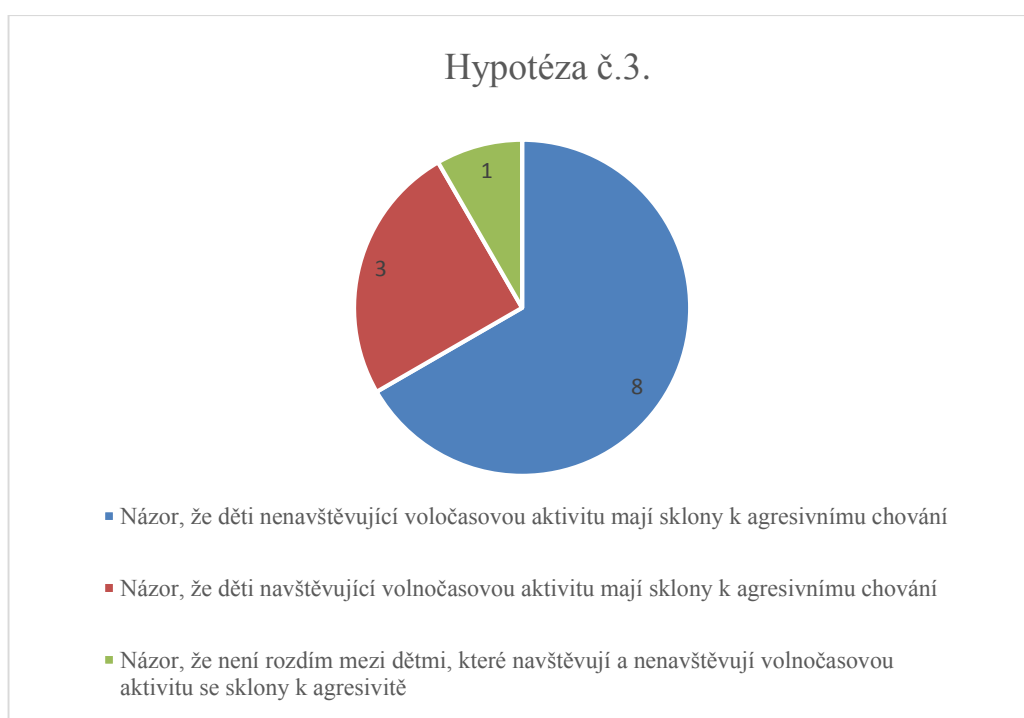
z respondentů nevidí mezi chodícími a nechodícími na volnočasovou aktivitu žádný rozdíl.

Závěr: Rozhovor, dělaný na základě hypotézy č. 2. potvrdil její znění. Převážná většina dětských respondentů tvrdila, že spíše mimo kolektiv jsou děti, které jsou nenavštěvující žádnou volnočasovou aktivitu. *Hypotéza se potvrdila.*

3.4.3 Výsledky hypotézy č. 3

Hypotéza č. 3

Dítě, které navštěvuje volnočasové aktivity, má větší sklony k agresivnímu chování?

Zdroj: vlastní výzkum, Σ 12 respondentů

Výsledek výzkumného projektu na základě grafu:

Zde odpovědělo 8 z 12 respondentů. Podle jejich názoru jsou agresivnější ty děti, které volnočasové aktivity nenavštěvují. Pouze 3 respondenti se domnívají, že agresivnější jsou děti, které volnočasovou aktivitu navštěvují. Jeden respondent tvrdí, že mezi navštěvujícími a nenavštěvujícími není žádný rozdíl.

Výsledek na základě odpovědí učitelů:

Jelikož respondenti z řad učitelů byli pouze dva, není nutné výsledky umisťovat do grafu. Výsledky budou pouze zapsány.

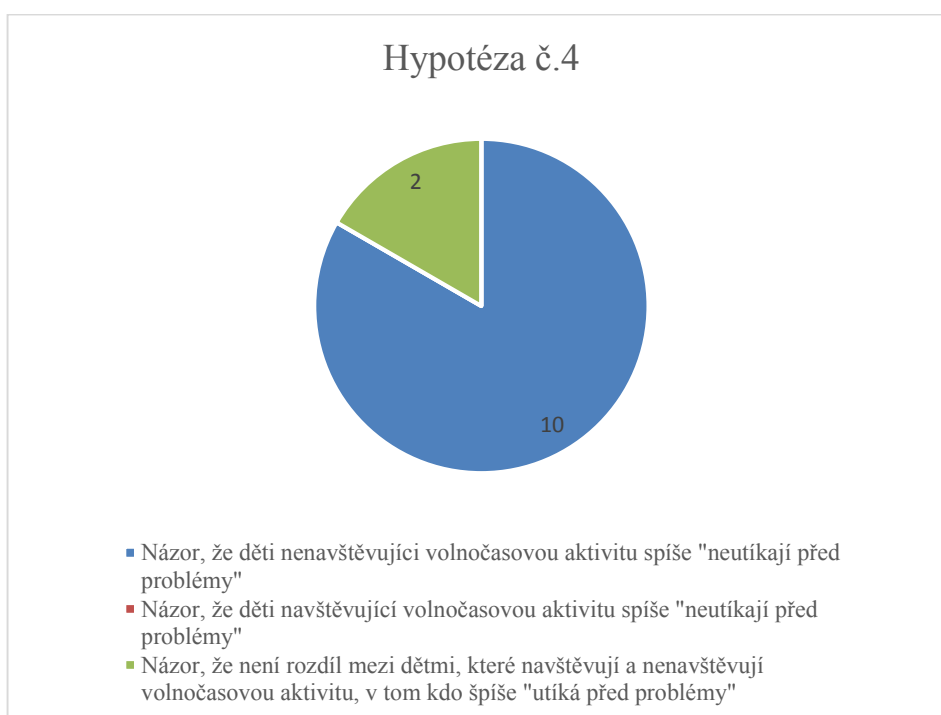
Oba ze dvou dotazovaných respondentů se domnívají, že mezi navštěvujícími a nenavštěvujícími volnočasovou aktivitu není rozdíl, přiklání se spíše k tomu, že agresivnějšími jsou spíše děti navštěvující volnočasovou aktivitu.

Závěr: Na základě odpovědí na hypotézu č. 3 se tato **hypotéza se potvrdila částečně**. Většina dětí tvrdí, že sklony k agresivitě mají spíše děti nenavštěvující aktivitu, ovšem respondenti z řad učitelů tvrdí opak.

3.4.4 Výsledek hypotézy č. 4

Hypotéza č. 4

Děti, které se aktivně věnují volnočasovým aktivitám, „neutíkají před problémy“.

Zdroj: vlastní výzkum, Σ 12 respondentů

Výsledky výzkumného projektu na základě grafu:

Celkem 9 z 12 respondentů tvrdí, že děti, které navštěvují volnočasové aktivity, si své problémy řeší sami a nepotřebují k tomu pomoc od okolí. Pouze 2 respondenti se

domnívají, že mezi navštěvujícími volnočasovou aktivitu a nenavštěvujícími volnočasovou aktivitu v řešení problému rozdíl není.

Výsledek na základě odpovědí učitelů:

Jelikož respondenti z řad učitelů byli pouze dva, není nutné výsledky umisťovat do grafu. Výsledky budou pouze zapsány.

Oba respondenti tvrdí, že děti, které navštěvují volnočasové aktivity, mají větší smysl pro řešení svých problému sami bez žalování.

Závěr: Toto tvrzení se zcela potvrdilo.

4 Diskuze

Z výzkumu vyplývá, že zcela nezáleží na tom, jestli dítě navštěvuje volnočasové aktivity, aby tím bylo automaticky chráněno před sociálně patologickými jevy. Volnočasové aktivity jsou pro dítě výborným naplněním volného času, který by mohlo trávit ve špatném prostředí. Díky výzkumné části práce bylo zjištěno, že za výskyt sociálně patologických jevů může většinou kvalita rodičovského dohledu a rodinné zázemí.

Během vypracovávání výzkumného projektu bylo zjištěno, že děti, které žádnou volnočasovou aktivitu nenavštěvují, za to mnohdy nemohou. Vždy je potřeba někoho, kdo je na tuto volnočasovou aktivitu přihlásí, kdo je na ni bude doprovázet a dohlížet na to, zda jí opravdu navštěvuje. Pokud by toto fungovalo, vždy je zde ještě vliv od rodiny, který je vždy mnohem větší než vliv jakéhokoliv volnočasového kroužku.³⁵

Z vlastní zkušenosti mohu říci, že děti, kterým rodiče dopřávají spoustu svého času a zároveň i volnočasové aktivity, většinu mých hypotéz potvrdí. Bylo mylné se domnívat, že děti, které nenavštěvují žádné volnočasové aktivity, nemohou naplňovat sociální normy (vyhnutí se sociálním patologiím) stejně, jako děti navštěvující volnočasové aktivity. Díky výzkumnému projektu jsem si vše ujasnila a poskytlo mi to získat nadhled na tuto věc.

Jelikož bylo cílem zjistit, zda volnočasové aktivity mají vliv na odstranění nebo prevenci sociálně patologických jevů dospělo se k názoru, že samozřejmě ano. Závisí však na tom, zda je zde ještě jeden působící faktor, kterým je rodina. Přece jen může dítě navštěvovat mnoho volnočasových aktivit, ale přesto ho rodiče odsunují na „druhou kolej“ a dítě tím trpí, snaží se být středem pozornosti a tím se snadněji uchyluje k sociálním patologiím.

Jedním z témat, které bylo také popsáno v první části práce, bylo téma nikotinismu, který je častým typem rizikového chování u dětí a mládeže. Do výzkumného šetření ovšem nebylo zahrnuto, jelikož většina respondentů měla s touto otázkou problém. Tato problematika je pro děti, které navštěvují volnočasovou aktivitu cizí a nepřijdou s ní do kontaktu, tak jako děti, které svůj volný čas tráví mimo volnočasové aktivity. Odpovědi by byly nepřesné a pro výzkum nepoužitelné. I přes nedopracování této otázky jsem se na ní zaměřila a odpovědi zahrnula do diskuze. Děti jsem se ptala na to, zda mají ve svém okolí někoho, o kom ví, že kouří a zda se jedná spíše o dívky či chlapce a zda

³⁵ Srov. MATOUŠEK, O.; KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*.

jsou to spíše děti, které navštěvují volnočasovou aktivitu či nikoliv. Odpovědi na tuto otázku byly smíšené. Většina respondentů se přiklonila k odpovědi, že se spíše jedná o chlapce. Děti o odpovědích velice dlouho přemýšleli a nebyli si jisti a nebyly si jisti, zda na otázku odpovídat. Dokonce 3 z 12 respondentů odpověděli, že neví, že je to nezájímá a uhýbali svým pohledem. Učitelé na tuto otázku neznali odpověď, myslím si, že to bylo podmíněno především nízkým věkem žáků.

Při realizaci výzkumu bylo možné poznat děti také z druhé stránky, bylo až překvapující, jak se otevřely, někteří byli pyšní na to, že nějakou volnočasovou aktivitu dělají, jelikož vidí některé děti, které mají za svou volnočasovou aktivitu pouze sezení u počítače nebo koukání na různé filmy mnohdy i s násilnou tematikou. S tímto souvisí některé mnou zvolené hypotézy, na základě kterých byly poté vypracovány rozhovory s respondenty.

V souvislosti s hypotézou č. 4 mě napadlo do diskuze umístit příklad, který mě velice zaujal a opět také vyvrací mé tvrzení o tom, že děti, které se věnují sportovním volnočasovým aktivitám, mají větší sklony k agresivnímu chování. Jedná se o experiment, který prováděl v roce 1972 Baron společně s Libertem. V tomto experimentu byly děti rozděleny do dvou skupin podle svého věku a následně náhodně zařazeny do skupiny s odlišnými experimentálními podmínkami. Jedna ze skupin dětí sledovala v televizi program s násilnou tematikou, druhá skupina zase napínavý sportovní přenos. Po ukončení sledování měli děti možnost ublížit jinému dítěti, agresivněji se chovali děti, které sledovali program s násilnou tematikou.³⁶

Potěšující je, že při zpětném pohledu na výsledky hypotéz, se všechny zcela nepotvrdily. Většina otázek se potvrdila pouze z pohledu dětí jako např. hypotéza č. 1. *Děti, které nenavštěvují volnočasové aktivity, mají tendence se domnívat, že úspěchu lze dosáhnout „bez práce“.* Některé hypotézy byly potvrzeny ze strany dětí i učitelů.

Také je nutné si uvědomit, že ve výsledcích výzkumného projektu byl důležitým faktorem nízký věk dotazovaných dětí. Jelikož cílem bylo zkoumání dětí ve věku 5. třídy školního věku, dalo by se říci, že většina patologií by se mohla potvrdit, až v jejich pozdějším věku.

³⁶ HEWSTONE, M., STROEBE, W. Sociální psychologie. Vydání 1. – Praha: Praha. 2006. ISBN 80-7367-092-5, str. 113-114.

5 Závěr

Bakalářská práce částečně potvrdila očekávání. Na úplném začátku práce převládala domněnka, že mezi dětmi, které navštěvují a nenavštěvují volnočasové aktivity, bude značný rozdíl, ovšem vše dopadlo jinak. Mezi dětmi, které volnočasovou aktivitu navštěvují a dětmi nenavštěvující žádnou volnočasovou aktivitu, tak razantní rozdíl není.

V první části práce byly vypracovány kapitoly, které se vážou k tématu volnočasových aktivit a k sociálně patologickým jevům. Dalo by se říci, že se všechny kapitoly podařilo vystihnout v dostatečném rozsahu, který vytyčuje především důležité informace, které se později vážou k výzkumnému projektu.

Ve výzkumném projektu se podařilo reflektovat dva pohledy na okolí, z pohledu žáků a také z pohledu třídních učitelů na svou třídu.

Díky diskuzi byly ujasněny výsledky výzkumu. Lze jen doufat, že předložené úvahy v diskuzi čtenáře zaujaly a daly jim zajímavý podnět pro přemyšlení nad danou tématikou.

Vypracování práce je velkým přínosem, nejen v tom, že díky pátrání v odborné literatuře byla propojena různá témata, která se vážou se sociální práci, ale i na volnočasové aktivity. Doufám, že poznatky, získané na základě této práce, se podaří uplatnit i v praxi a působení ve volnočasových aktivitách bude mít značný účel.

Na úplný závěr by bylo dobré pouze poznamenat, že se tvrzení nepotvrdila všechna, ovšem to lze považovat za velmi pozitivní.

6 Seznam literatury

- 1) DUFFKOVÁ, J. *Aktuální problémy životního stylu: sborník referátů a příspěvků ze semináře sekce Sociologie integrálního zkoumání člověka a sekce Sociologie kultury a volného času : Praha 6.10.2005*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta pro Masarykovu českou sociologickou společnost při AV ČR, [2006], 136 s. ISBN 80-730-8131-8.
- 2) HÁJEK, B.; HOFBAUER, B.; PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 239 s. ISBN 978-807-3674-731.
- 3) JEDLIČKA, R. *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. Vyd. 1. Praha: Themis, 2004, 478 s. ISBN 80-731-2038-0.
- 4) KUNÁK, S. *Vybrané možnosti primárnej prevencie vplyvov na deti a mládež*. Bratislava: Iris, 2007, 145 s. ISBN 978-808-9256-105.
- 5) KOUKOLÍK, F. *Život s deprivanty*. 1. vyd. Praha: Galén, 2001, 390 s. ISBN 80-726-2088-6.
- 6) LABÁTH, V. *Riziková mládež: možnosti potenciálních zmien*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakl., 2001, 157 p. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), sv. 19. ISBN 80-858-5066-4.
- 7) MACEK, P. *Adolescence: Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. 1.vyd. Praha: Portál, 1999, 207 s. ISBN 80-717-8348-X.
- 8) MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže: druhy agresí, přístupy k agresivnímu chování, poruchy chování, šikana*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 152 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4723-105.
- 9) MATOUŠEK, O.; KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1998, 335 p. ISBN 80-717-8226-2.
- 10) MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, 161 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), sv. 3. ISBN 80-864-2919-9.
- 11) MATOUŠEK, O. *Encyklopedie sociální práce*. Vyd. 1. Editor Alois Křišťan. Praha: Portál, 2013, 570 s. ISBN 978-802-6203-667
- 12) NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Vyd. 2., rozš.a přeprac. Praha: Academia, 2009, 498 s. ISBN 978-80-200-1679-9.
- 13) PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2002, 231 s. ISBN 80-717-8711-6.
- 14) POKORNÝ, V.; TELCOVÁ, J.; TOMKO, A. *Prevence sociálně patologických jevů: manuál praxe*. Vyd. 3., rozš. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2003, 186 s. ISBN 80-865-6804-0
- 15) URBANOVÁ, M. *Sociální kontrola a právo*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1998, 125 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 207. ISBN 80-210-1947-6, s. 8-10.
- 16) HEWSTONE, M.; STROEBE, W. *Sociální psychologie*. Vydání 1. – Praha: Praha. 2006. ISBN 80-7367-092-5, str. 113-114.

7 Seznam příloh

Příloha 1 – Rozhovor žáku

Příloha 2 – Rozhovor učitelů

7.1 Příloha č. 1

Rozhovor pro žáky

- 1) Pohlaví, věk, třída
- 2) Jsou ve tvé třídě spíše děti, které navštěvují volnočasové aktivity nebo děti, které žádnou volnočasovou aktivitu nenavštěvují?
- 3) „Flákají“ se podle tebe spíše děti, co nenavštěvují volnočasovou aktivitu, nebo je to naopak?
 - 3.1 Proč si to myslíš?
 - 3.2 Kdo se podle tebe učí lépe?
- 4) Jaké děti jsou ve třídě oblíbené a jaké ne, jsou to spíše děti, které navštěvují volnočasovou aktivitu nebo, které nenavštěvují volnočasovou aktivitu?
 - 4.1 Jsou na takové děti ostatní zlí?
 - 4.2 Zastáváš se jich nebo se připojíš?
- 5) Perou se spíše, co navštěvují volnočasovou aktivitu, nebo ti, které žádnou nenavštěvují?
 - 5.1 Při tělesné výchově, jsou agresivnější děti navštěvující volnočasovou aktivitu nebo nenavštěvující?
 - 5.2 Jak to vypadá, vytahují se, že něco umí lépe?
- 6) Kdo ze třídy nejvíc žaluje, jedná se o navštěvující nebo nenavštěvující volnočasovou aktivitu?
 - 6.1 Jak to dělají ostatní, když se jim něco stane?
- 7) Jsou podle Tebe zlobivější chlapci nebo dívky?
 - 7.1 Víš o někom ze své třídy, že zkoušel kouření nebo alkohol?

7.2 Příloha 2

- 1) Škola, třída, počet žáků, poměr dívek a chlapců?
- 2) Je ve třídě větší poměr žáků navštěvující volnočasovou aktivitu, nebo nenavštěvující.
 - 2.1 Jaká většina převyšuje?
 - 2.2 O jaké kroužky se zhruba jedná o sportovní nebo umělecké?
- 3) Je rozdíl v aktivitě při vyučování mezi dětmi navštěvující a nenavštěvující volnočasovou aktivitu?
 - 3.1 Jaká většina je aktivnější navštěvující volnočasovou aktivitu nebo nenavštěvující volnočasovou aktivitu?
 - 3.2 „flákají se“ – (neplní úkoly, nepracují při hodině), spíše děti navštěvující nebo nenavštěvující volnočasovou aktivitu.
 - 3.3 Jaká skupina dětí má lepší prospěch?
- 4) Jsou děti nenavštěvující volnočasovou aktivitu spíše terčem posměšku?
 - 4.1 Kdo je iniciátorem, těchto konfliktů, spíše děti nenavštěvující volnočasovou aktivitu nebo děti navštěvující volnočasovou aktivitu?
 - 4.2 Kdo se zastává slabších?
- 5) Jsou děti navštěvující volnočasovou aktivitu, především sportovní, více agresivnější?
 - 5.1 Je to vidět především v tělesné výchově?
 - 5.2 Je to vidět ve třídě o přestávkách, při vyučování?
- 6) Jsou děti, které navštěvují volnočasovou aktivitu více samostatněji a uvědomělejší?
 - 6.1 Děti nenavštěvující aktivitu spíše žalují nebo řeší problémy osobně?
- 7) Je rozdíl v chování mezi dívky a chlapci.
 - 7.1 Jsou dívky prozíravější, zkouší zakázané věci dříve než chlapci, konkrétně kouření?

8 Abstrakt

Kudrličková, A. Volnočasové aktivity jako prevence sociálně patologický jevů. České Budějovice. 2015. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra etiky, psychologie a charitativní práce. Vedoucí práce: Mgr.Lucie Maliňáková.

Klíčová slova: Volnočasové aktivity, sociálně patologické jevy.

První část práce ve svých kapitolách definuje témata, podává stručné, ale přesné vymezení těchto pojmů. Druhá část práce se zaměřuje na kvantitativní výzkum a na potvrzení či vyvrácení hypotéz, které byly použity na základě použití odborné literatury a vlastních zkušeností. Celá výzkumná část práce navazuje na stanovený cíl mé bakalářské práce.

Bakalářská práce se ve svém šetření zaměřuje na názor žáků základních škol v Českých Budějovicích, které zároveň navštěvují plavecký klub a jejich třídních učitelů na to zda volnočasové aktivity napomáhají vymezení, či zmírnění působení sociálně patologických jevů. Informace byly zjišťovány od žáků základních škol, konkrétně od žáků 5. ročníku základních škol v Českých Budějovicích a jejich třídních učitelů. Výzkum práce byl kvantitativní a probíhal formou rozhovorového šetření. Respondenti odpovídali na základě svého názoru, jak danou situaci vidí.

8.1 Abstract

Freetime activities as a prevention of socially pathological phenomena.

Key words: Freetime Activities, social pathologies.

The first part of this bachelor thesis defines themes in its chapters, gives a brief but precise definition of these terms. The second part is focused on quantitative research and it is also focused on confirmation or refutation of the hypotheses which was used on the base of professional literature and on the base of own experience as well. The whole research part continues with the stated goal of the thesis.

This bachelor thesis is focused on its investigation of the opinion of primary school pupils in České Budějovice, which also attend swimming club and it is also focused on the opinion of their classroom teachers if leisure activities help to mitigate the effect of defining and social pathology. All information was collected from primary school pupils, particularly from the fifth class pupils at primary schools in České Budějovice and from their classroom teachers too. The research was conducted through a quantitative survey of the interview. Respondents answered on the base of their opinion, how the situation looks like from their point of view.